

بهنگام‌سازی جدول داده – ستانده، ماتریس حسابداری
اجتماعی و طراحی الگوی CGE و کاربردهای آنها در
سیاستگذاری اقتصادی – اجتماعی

۳. تعیین توان اشتغالزایی بخش‌های تولیدی کشور
قبل و بعد از تفکیک واردات

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۳	۱. پیشینه تحقیق
۵	۲. پایه‌های آماری
۶	۳. روش تحقیق
۶	۳-۱. ساختار جدول داده - ستانده
۸	۳-۲. نحوه قرار گرفتن واردات در جدول داده - ستانده و انواع واردات
۱۱	۳-۳. محاسبه ضرایب اشتغالزایی
۱۲	۴. تحلیل نتایج توسط اشتغالزایی بخش‌های تولیدی کشور
۲۳	نتیجه‌گیری و پیشنهادها
۲۵	منابع و مآخذ

۳. تعیین توان اشتغالزایی بخش‌های تولیدی کشور قبل و بعد از تفکیک واردات

چکیده

مسئله اشتغال یکی از مسائل مهم در اقتصاد کلان کشور است. از طرفی اشتغالزایی بخش‌های تولیدی اقتصاد نیز نقش مهمی در ایجاد رشد اقتصادی و رفاه اجتماعی کشورها دارد. لذا توجه به مبحث اشتغالزایی، آن هم در سطح بخش‌های تولیدی اقتصاد می‌تواند راهگشای سیاستگذاران جهت اتخاذ رویکردهای مناسب به‌منظور دستیابی به رشد و توسعه اقتصادی و همچنین تخصیص بهینه منابع باشد. در این گزارش تلاشی صورت گرفته است تا با به‌کارگیری تکنیک داده - ستانده، اشتغالزایی بخش‌های تولیدی اقتصاد در سال ۱۳۸۵ مورد سنجش قرار گیرد. اما با توجه به ماهیت بومی بودن اشتغال، اشتغالزایی بعد از تفکیک واردات نیز مورد توجه قرار گرفته است. برای دسترسی به این مهم ابتدا با استفاده از جدول بهنگام شده سال ۱۳۸۵، ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی در دو حالت با واردات و بدون واردات محاسبه شده‌اند.

نتایج حاکی از آن است که قبل از تفکیک واردات بخش‌های ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خردار، دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان، کیف دستی، زین و یراق و ساخت انواع پاپوش، سایر خدمات، ساخت منسوجات، ساخت چوب و محصولات چوبی و ساخت کالا از نی و خیزران و کشاورزی، شکار و خدمات وابسته به‌ترتیب با داشتن ضرایب اشتغالزایی مستقیم و غیرمستقیمی معادل ۵۸/۴، ۲۳/۳، ۲۱/۹، ۲۰/۶، ۲۰/۱ و ۱۵ بیشترین ضرایب اشتغالزایی را در بین ۴۰ بخش مورد بررسی به‌خود اختصاص داده‌اند.

همچنین محاسبه ضرایب اشتغالزایی بعد از تفکیک واردات نشان می‌دهد بخش‌های ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خردار، دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان، کیف دستی، زین و یراق و ساخت انواع پاپوش، سایر خدمات، ساخت منسوجات و ساخت چوب و محصولات چوبی و ساخت کالا از نی و خیزران به‌ترتیب با داشتن ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی معادل ۵۶/۱، ۲۱/۲، ۲۱/۶، ۱۸/۶ و ۱۸/۴ بیشترین ضرایب اشتغالزایی را در بین ۴۰ بخش مورد نظر به‌خود اختصاص داده‌اند.

لازم به‌ذکر است که ضرایب اشتغالزایی بخش‌های مختلف بعد از تفکیک واردات با کاهش

مواجه گردیده است که حکایت از فرصت‌های شغلی از دست رفته ناشی از واردات واسطه‌ای در سطوح بخش‌های مختلف اقتصادی دارد.

مقدمه

مسئله اشتغال از جمله مسائل مهم در برنامه‌ریزی‌های کلان کشورهاست. اشتغال نیروی کار از یک طرف متضمن استفاده از عامل انسانی تولید و از طرف دیگر ابزار مهم مشارکت همگانی در تولید ملی و توزیع درآمد حاصل از تولید در جامعه محسوب می‌شود.

در سال‌های اخیر ایران به‌عنوان یک کشور در حال توسعه، به‌علت رشد بالای جمعیت در دو دهه گذشته، بهبود سطح آموزش و افزایش مشارکت زنان، با افزایش عرضه نیروی کار مواجه شده است. بنابراین توجه به مقوله اشتغالزایی در کشور بسیار حائز اهمیت است. باید در نظر داشت عدم توجه به اشتغال، علاوه بر مسائل اقتصادی، مسائل اجتماعی را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. بیکاری موجب بروز معضلات اقتصادی - اجتماعی مختلف از قبیل فقر، نابرابری توزیع درآمد، بزهکاری، فحشا و... می‌گردد.

با توجه به این شرایط، کاهش بیکاری یکی از دغدغه‌های مهم تصمیم‌گیران اقتصادی کشور است. لذا انتظار می‌رود بررسی قدرت اشتغالزایی فعالیت‌های اقتصادی بتواند مورد استفاده آنها قرار گیرد.

اشتغالزایی به‌عنوان یکی از وظایف مهم فعالیت‌های اقتصادی در فرآیند توسعه مطرح می‌باشد که به دلیل اهمیت آن در ارزیابی بخش‌ها تولیدی نیز مورد توجه قرار می‌گیرد. بنابراین این پژوهش به دنبال تعیین توان اشتغالزایی بخش‌های مختلف اقتصادی کشور است. برای این منظور از تحلیل داده - ستانده استفاده می‌گردد. مزیت بزرگ این رویکرد آن است که به تحلیل‌گران و سیاستگذاران اجازه می‌دهد تا آثار تغییرات سیاستی و یا عوامل برون‌زا را در چارچوب سیستمی که با تمام بخش‌های اقتصادی مرتبط است، بررسی و تحلیل نماید. در واقع در الگوهای داده - ستانده، بخش‌های مختلف اقتصادی مورد بررسی قرار می‌گیرند. میزان گستردگی و تعداد بخش‌ها به نوع مطالعه و تحلیل آثار سیاستی بستگی دارد.

به‌علاوه باید توجه داشت، در جدول داده - ستانده ماتریس مبادلات واسطه دربردارنده واردات بخش‌های مختلف اقتصادی نیز می‌باشد. این امر با فرض رقابتی بودن واردات قابل توجیه است، اما باید در نظر داشت که فرض رقابتی بودن واردات برای کلیه کالاهای وارداتی صحیح نیست. بنابراین بدون در نظر گرفتن این فرض وجود کالاهای وارداتی در مبادلات واسطه‌ای سبب می‌شود

ضرایب فزاینده مستقیم و غیرمستقیم بخش‌ها فراتر از ضرایب داخلی باشند که با توجه به ماهیت بومی اشتغال، موجب بزرگنمایی آثار اشتغالزایی می‌گردند. به علاوه با در نظر گرفتن روند رو به رشد واردات کشور در سال‌های اخیر توجه به این امر از اهمیت دوچندان برخوردار است. بنابراین در این گزارش تلاش می‌شود ابتدا با به‌کارگیری تکنیک داده - ستانده، واردات در جدول سال ۱۳۸۵ تفکیک شود، سپس براساس ماتریس مبادلات واسطه داخلی، ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی محاسبه گردد.

انتظار می‌رود نتایج این مطالعه از چند جهت برای مسئولین مفید واقع گردد:

۱. نتایج این مطالعه اشتغالزایی مستقیم و غیرمستقیم را در سطح بخش‌های تولیدی اقتصادی نشان می‌دهد.

۲. به دلیل تفکیک واردات از تولید داخلی بخش‌ها، نتایج به دست آمده واقع‌نمایی بیشتری دارند، زیرا فرصت‌های شغلی از دست رفته بر اثر واردات واسطه‌ای در بخش‌های مختلف مشخص می‌گردند.

۳. سیاستگذاران می‌توانند اشتغالزایی بخش‌های تولیدی را به ازای تغییر یک واحد در تقاضای نهایی (یا صادرات، سرمایه‌گذاری و ...) مشاهده کنند.

مطالعه حاضر از ۶ بخش تشکیل شده است. بخش بعدی به بررسی پیشینه تجربی تحقیق می‌پردازد. معرفی پایه‌های آماری و چگونگی آماده‌سازی آمارهای مورد نیاز در بخش سوم ارائه می‌گردد. روش به‌کار رفته در تحقیق در بخش چهارم مورد مطالعه قرار می‌گیرد. بخش پنجم به تجزیه و تحلیل نتایج اختصاص یافته است و در نهایت جمع‌بندی و نتیجه‌گیری پایان‌بخش این گزارش می‌باشد.

۱. پیشینه تحقیق

در زمینه اشتغالزایی بخش‌های مختلف در اقتصاد مورد مطالعه قرار گرفته‌اند که راهگشای پژوهشگران مطالعه حاضر بوده است. تعدادی از مطالعات مذکور به اختصار آورده شده‌اند.

ونیدا^۱ (۱۹۸۸) در مطالعه خود با استفاده از جداول داده - ستانده کشور فیلیپین مربوط به سال‌های ۱۹۷۴، ۱۹۷۹، ۱۹۸۳ و ۱۹۸۸ نشان می‌دهد، تولید نیشکر بیشترین اشتغال را در اقتصاد ایجاد کرده است.

ادموندسون و اسچلاتر^۲ (۱۹۹۸) با استفاده از جدول داده - ستانده آمریکا مربوط به سال

1. Venida

2. Edmondson and Schluter

۱۹۹۶ و بسط روابط کلاسیک اشتغال و تولید ناخالص داخلی بیان داشتند: هم از حیث اشتغال و هم از حیث درآمد، بخش‌های پرواربندی حیوانات، محصولات زراعی خوراکی، محصولات گلخانه‌ای و قلمستان به‌ترتیب بیشترین سهم را در سیستم غذایی و الیافی دارا می‌باشند.

کميجانی و عیسی‌زاده (۱۳۸۰) - با استفاده از جدول داده - ستانده ایران مربوط به سال‌های ۱۳۶۵ و ۱۳۷۰ و با بهره گرفتن از روابط اشتغال پسین و پیشین اجزای تقاضای نهایی و واردات نشان داده‌اند که در سال‌های ۱۳۶۵ و ۱۳۷۰ بخش صنایع غذایی و دخانیات بیشترین اشتغال غیرمستقیم را داشته‌اند و اشتغالی مصارف دولتی از دیگر اجزای تقاضای نهایی بیشتر بوده است. اشتغالی مصرف داخلی و واردات نیز از صادرات بیشتر است.

شریفی (۱۳۸۰) - برای جدول داده - ستانده استان گلستان در سال ۱۳۷۲ با استفاده از ضرایب فزاینده اشتغال و ارزش افزوده سرمایه‌گذاری در بخش‌ها نشان داده است که بخش صنایع غذایی از لحاظ ضریب فزاینده اشتغالی و ارزش افزوده در رتبه اول است. اما از لحاظ اشتغالی و ایجاد ارزش افزوده سرمایه‌گذاری در بخش‌ها، صنایع نساجی و صنایع شیمیایی به‌ترتیب در رتبه‌های اول قرار دارند.

جهانگرد (۱۳۸۱) - برای جدول داده - ستانده ایران در سال ۱۳۷۰ نشان می‌دهد، بخش‌های کلیدی اقتصاد از لحاظ ایجاد اشتغال و درآمد عبارتند از:

- ساختمان‌های مسکونی،

- وسایل نقلیه موتوری،

- پوشاک،

- ماشین‌آلات صنعتی،

- ساختمان‌های زیربنایی،

- قالی و قالیچه،

- فرآورده‌های شیر و لبنیات،

- رادیو و تلویزیون و سایر وسایل ارتباطی،

- منسوجات، کفش، چرم، پوست و سایر محصولات چرمی.

کشاورز حداد (۱۳۸۳) - نیز برای جدول داده - ستانده ایران در سال ۱۳۷۰ مطالعه مشابهی را

انجام داده است و نشان داده که ۱۵ بخش کلیدی از ۴۱ بخش اقتصادی در اشتغالی عبارتند از:

- خدمات مذهبی،

- سایر خدمات،

- خدمات کسب‌وکار،

- خدمات آموزشی،
- تولید منسوجات و قالی،
- تولید محصولات فلزی،
- صنایع حمل و نقل،
- ماشین آلات صنعتی،
- صنایع تولید چرم و کفش،
- زراعت و دامپروری،
- خدمات عمومی،
- محصولات چوببری،
- خدمات بیمارستانی،
- صنعت مواد غذایی،
- ساختمان.

افشاری (۲۰۰۵) - با به‌کارگیری تکنیک پیش‌بینی اشتغال ناشی از سرمایه‌گذاری در داده - ستانده برای جدول داده - ستانده سال ۱۳۸۰ ایران نشان می‌دهند که اشتغال حاصل از هر واحد سرمایه در بخش‌های ماهیگیری، جنگل و هتلداری و رستوران به‌ترتیب در رتبه‌های اول تا سوم قرار دارند. باید توجه داشت که در جداول داده - ستانده مورد استفاده در اکثر مطالعات فوق، تفکیک واردات صورت نپذیرفته است. بنابراین اشتغال برای کالاهای وارداتی نیز محاسبه شده است. به بیان دیگر در میزان اشتغالزایی بخش‌های اقتصادی بزرگنمایی صورت گرفته است. بنابراین پژوهش حاضر با تفکیک واردات و واقع‌نمایی بیشتر بر سایر مطالعات صورت گرفته در این زمینه ارجحیت دارد. به‌علاوه جداول داده - ستانده مورد استفاده در مطالعات پیشین در بهترین حالت مربوط به سال ۱۳۸۰ بوده است، اما در این مطالعه از جدول داده - ستانده سال ۱۳۸۵ بهره گرفته شده است. بنابراین نتایج حاصله برای تصمیم‌گیران و سیاستگذاران مطلوب‌تر خواهد بود.

۲. پایه‌های آماری

در این پژوهش جدول داده - ستانده به‌نگام شده برای سال ۱۳۸۵ مورد استفاده قرار می‌گیرد. این جدول بر مبنای پایه‌های آماری جدول داده - ستانده ۴۸ بخشی که در گروه اقتصاد کلان دفتر مطالعات اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس تهیه شده است، در قالب ۴۰ بخش سازماندهی شده است. جدول مذکور براساس جدول بخش در بخش با تکنولوژی بخش سال ۱۳۸۰ مرکز آمار ایران

و با استفاده از روش RAS متعارف که گزارش تفصیلی آن در دفتر مطالعات اقتصادی مرکز پژوهش‌ها موجود می‌باشد، برای سال ۱۳۸۵ بهنگام شده است.

همچنین به‌منظور محاسبه ضرایب اشتغالزایی بخش‌های اقتصادی، نیاز به آمار اشتغال در سطوح بخش‌های مختلف اقتصادی داریم که به‌صورت برون‌زا به سیستم تحمیل می‌شود. داده‌های مربوط به اشتغال بخش‌های اقتصادی ایران، از سرشماری نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵ منتشره توسط مرکز آمار ایران که براساس کدهای چهار رقمی ISIC می‌باشند، استخراج شده‌اند. این اطلاعات ابتدا بر مبنای کدهای دو رقمی طبقه‌بندی شده‌اند.

سپس به‌منظور همخوانی بخش‌های اقتصادی در جدول داده - ستانده و آمار مربوط به اشتغال و همچنین جلوگیری از پراکندگی نتایج، بردار اشتغال جمع براساس ۴۰ بخش جمع شده است.

۳. روش تحقیق

همان‌طور که اشاره شد، به‌علت بومی بودن اشتغال و به‌منظور نزدیک‌تر شدن نتایج حاصله به واقعیت، در این گزارش پس از محاسبه ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی، با استفاده از روش تفکیک واردات واسطه‌ای داده - ستانده، واردات واسطه‌ای از ماتریس مبادلات واسطه جدا گردیده و در ادامه مجدداً محاسبه ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی صورت می‌پذیرد. از آنجا که پایه‌های آماری تفکیک واردات را جدول داده - ستانده تشکیل می‌دهد، در ابتدا بررسی ساختار کلی یک جدول متعارف و چگونگی کارکرد آن می‌تواند مفید باشد.

۳-۱. ساختار جدول داده - ستانده

جدول داده - ستانده، که تحلیل داده - ستانده براساس آن پی‌ریزی شده است، برای اولین بار توسط لئونتیف^۱ برای اقتصاد آمریکا ارائه گردید. از آنجا که در این جدول، روابط بین بخشی در اقتصاد به تفصیلی‌ترین صورت ممکن نشان داده شده بود، برای نخستین بار مطالعه ویژگی ساختاری اجزای تشکیل‌دهنده یک نظام اقتصادی ممکن گردید. در واقع ویژگی‌هایی نظیر ارائه تصویر چندوجهی از اقتصاد و کاربردهای متنوع آن در تجزیه و تحلیل و برنامه‌ریزی اقتصادی را باید از جمله دلایل اقبال گسترده نسبت به این تکنیک محسوب نمود، به نحوی که اندک زمانی پس از معرفی آن، بسیاری از کشورها تهیه و تدوین این جداول را در دستور کار قرار دادند. برای بررسی دقیق نظام داده - ستانده، لازم است مشخص شود که هر جامعه دارای چند

حساب است. به‌طور کلی فعالیت‌های تولیدی و مصرفی، نقش اساسی و حیاتی را در هر اقتصاد دارند. بدین ترتیب هریک از آنها نیاز به حساب مشخص دارد. ازسوی دیگر، این نوع اقتصاد برای تداوم حیات آتی خود باید قسمتی از تولید خود را به‌عنوان انباشت کنار بگذارد. افزون بر این در عمل هیچ اقتصادی را نمی‌توان یافت که بتواند تمام منابع مورد نیاز خود را در داخل تأمین نماید. به این دلیل یک حساب مستقل دیگر به‌عنوان «حساب دنیای خارج» دارد که تمام اقلام ورودی و خروجی یک اقتصاد با سایر اقتصادها، در این حساب منظور می‌شود. بدین ترتیب هر جامعه جدای از درجه توسعه‌یافتگی، حداقل در سطح کلان نیاز به چهار حساب دارد: حساب تولید، حساب مصرف، حساب انباشت، حساب دنیای خارج.

اما باید توجه داشت که طبقه‌بندی حساب‌ها در سطح کلان با دو فرض اساسی همراه است. اولاً براساس منطق حساب‌های ملی، مبادلات واسطه‌ای بین‌بخشی و انواع انتقالات درون‌نهادی و بین‌نهادی منظور نمی‌گردد. ثانیاً مصرف و درآمد نهادهای جامعه به‌ویژه خانوارها از یک واحد آماری «نهاد» استفاده می‌کنند. حال آنکه در عمل نمی‌توان از یک واحد آماری برای مصرف و درآمد خانوارها استفاده نمود و لازم است به‌منظور بررسی توزیع درآمد و ربط آن به اشتغال و در نهایت جمعیت فعال، در طرف درآمد به جای واحد آماری «نهاد» از «نفرشغل» استفاده شود. نظام حسابداری داده - ستانده، این نارسایی‌ها را بر طرف می‌کند. بنابراین یک نظام حسابداری بخشی شامل پنج حساب است که عبارتند از: حساب تولید، حساب مصرف، حساب انباشت، حساب دنیای خارج و حساب عوامل تولید. جدول ۱، این ۵ حساب را در قالب یک جدول داده - ستانده متعارف نشان می‌دهد.

جدول ۱. چارچوب کلی جدول داده - ستانده

		حساب‌های درون‌زا	حساب‌های برون‌زا			جمع ورودی‌ها
			حساب تولید	حساب انباشت	حساب دنیای خارج (صادرات - واردات)	
حساب‌های درون‌زا	حساب تولید	ماتریس مبادلات واسطه (Z) ناحیه اول (I)	تقاضای نهایی (F) ناحیه دوم (II)			تقاضای کل
	حساب‌های برون‌زا	ارزش‌افزوده (V) ناحیه سوم (III)	ناحیه چهارم (IV)			
جمع خروجی‌ها		عرضه کل				

طبقه‌بندی زیرحساب‌ها و سازماندهی و سازگاری منطقی آنها در قالب یک ماتریس جبری، نیاز به واحدهای آماری مشخص دارد، تا بتواند پاسخگوی الگوهای مختلف اقتصادی باشد. برای مثال در طبقه‌بندی حساب تولید از واحدهای آماری نظیر چارچوب طبقه‌بندی استاندارد بین‌المللی

فعالیت‌ها^۱ استفاده می‌گردد. در طبقه‌بندی طرف تقاضای اقتصاد از واحدهای نهادی مانند خانوارها، دولت و شرکت‌ها و در طبقه‌بندی حساب‌های طرف عرضه (عوامل تولیدی به‌ویژه نیروی کار) واحد آماری نفرشغل مورد استفاده قرار می‌گیرد.

مشاهده می‌شود که در نظام حسابداری جدول داده - ستانده، حساب تولید به‌صورت درون‌زا و سایر حساب‌های جامعه، به‌صورت برون‌زا منظور می‌گردند که در نتیجه محدودیت‌هایی را در تحلیل‌های مربوط به توزیع درآمد، اشتغال و مسائل اجتماعی مرتبط به آن، ایجاد می‌کند. حساب‌های مذکور در نواحی I، II، III، IV جدول با هم در تعامل هستند.

شرح تفکیک شده حساب تولید در ناحیه I، در واقع روابط متقابل فعالیت‌های مختلف تولیدی را در قالب یک ماتریس مربع، به‌صورت کمی نشان می‌دهد که از طریق آن می‌توان ساختار تولید یک اقتصاد را بررسی کرد.

البته باید در نظر داشته باشیم که بجز تعامل تفصیلی حساب‌های درون‌زا، به‌دلیل ماهیت برون‌زا بودن سایر حساب‌های طرف عرضه و تقاضا، تعامل آنها در الگوی داده - ستانده (ناحیه IV) اساساً در نظر گرفته نمی‌شود و بدین ترتیب مصرف و درآمد خانوارها که یکی از اجزای تشکیل‌دهنده تقاضا و عرضه اقتصاد و همچنین پل ارتباطی مسائل اجتماعی به‌شمار می‌آیند، در عمل خارج از نظام تولیدی لئونتیف قرار می‌گیرند.

با این حال، این نوع نظام حسابداری قادر است آثار مستقیم و غیرمستقیم تغییرات ناشی از تقاضای نهایی را بر روی تغییرات تولیدی بخش‌های مختلف و سپس آثار این تغییرات را بر روی دیگر شاخص‌ها (مثلاً اشتغال) که از خارج به نظام تحمیل می‌گردد، به‌صورت کمی بررسی کند.

اکنون که ساختار کلی یک جدول داده - ستانده متعارف نشان داده شد، با توجه به اهداف این مطالعه توجه به چند نکته، ضروری به‌نظر می‌رسد:

- نحوه منظور کردن واردات در جدول داده - ستانده،

- تعاریف و مفاهیم درخصوص ماهیت واردات (رقابتی و غیررقابتی).

بنابراین در ادامه به تبیین موارد فوق پرداخته می‌شود.

۲-۳. نحوه قرار گرفتن واردات در جدول داده - ستانده و انواع واردات

واردات می‌تواند یا با علامت منفی و به‌صورت ستونی در جدول داده - ستانده قرار گیرد و یا به‌صورت سطری و با علامت مثبت. سازماندهی حساب‌ها و نحوه منظور کردن واردات به اشکال

مختلف در جداول زیر نشان داده می‌شود.

جدول ۲. ساختار یک جدول داده - ستانده متعارف برحسب ۵ حساب جامعه وقتی که

واردات با علامت منفی در تقاضای نهایی منظور گردد

→ ورودی‌ها ↓ خروجی‌ها	۱. حساب تولید	۲. سایر حساب‌ها			جمع
		۲-۱. حساب نهادها (خانوارها و دولت)	۲-۲. حساب انباشت (سرمایه‌گذاری و تغییر در موجودی انبار)	۲-۳. حساب دنیای خارج (خالص صادرات)	
۱. حساب تولید	ناحیه I (ماتریس مبادلات واسطه‌ای بین بخشی)	ناحیه II (ماتریس تقاضای نهایی)			ستانده کل
۲. سایر حساب‌ها (حساب عوامل تولید)	ناحیه III (ماتریس عوامل اولیه)	ناحیه IV			
جمع	ستانده کل				

جدول ۳. ساختار یک جدول داده - ستانده متعارف برحسب ۵ حساب جامعه وقتی که واردات با علامت

مثبت در جدول منظور گردد

→ ورودی‌ها ↓ خروجی‌ها	۱. حساب تولید	۲. سایر حساب‌ها			جمع
		۲-۱. حساب نهادها (خانوارها و دولت)	۲-۲. حساب انباشت (سرمایه‌گذاری و تغییر در موجودی انبار)	۲-۳. حساب دنیای خارج (صادرات)	
۱. حساب تولید	ناحیه I (ماتریس مبادلات واسطه‌ای بین بخشی)	ناحیه II (ماتریس تقاضای نهایی)			جمع تقاضای کل
۲. سایر حساب‌ها (حساب عوامل تولید)	ناحیه III (ماتریس عوامل اولیه)	ناحیه IV			
جمع	ستانده کل				
حساب دنیای خارج	واردات				
جمع	جمع عرضه کل				

جدول داده - ستانده ایران (سال ۱۳۸۵) که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، از

شکل ساختاری جدول ۲ پیروی می‌کند.

ماهیت واردات می‌تواند رقابتی یا غیررقابتی باشد. واردات رقابتی به آن دسته از کالاهایی گفته می‌شود که امکان تولید آنها در داخل کشور نیز وجود دارد. بنابراین هم می‌توان آنها را از خارج از کشور وارد نمود و هم در داخل کشور تولید کرد. واردات غیررقابتی به کالاهایی اطلاق می‌شود که در دوره زمانی مورد نظر امکان تولید آنها در کشور نیست و در صورت افزایش تقاضای مربوط

به این کالاها باید از خارج از کشور تأمین گردند.

تشخیص بین واردات رقابتی و غیررقابتی رابطه نزدیکی با اهمیت بیشتر مسائل منابع طبیعی (عوامل اولیه بجز سرمایه و نیروی کار) هر کشور دارد. بنابراین، با توجه به وسعت جغرافیایی هند و همچنین تنوع در نعمت آب و هوا و جغرافیا، دور از واقعیت نیست که فرض شود که تقریباً تمام واردات می‌توانند در داخل هم تولید شوند. فرض مذکور بستگی زیادی به سطح تفصیلی بخش‌ها و یا کالاها در جدول دارد. هرچه طبقه‌بندی تعداد بخش‌ها و یا کالاها در جدول کمتر باشد، فرض مذکور به واقعیت نزدیک‌تر است و بالعکس. بررسی‌های اخیر درخصوص تجربه آمریکا نشان می‌دهد که دفتر تحلیل‌های اقتصادی این کشور، محاسبه جدول سالیانه را از سال ۱۹۹۹ در دستور کار خود قرار داده است و از سال ۱۹۹۶ تاکنون جداول سالیانه را تدوین می‌کند. واردات در این جداول به واردات رقابتی و غیررقابتی طبقه‌بندی و محاسبه می‌شوند. واردات رقابتی به صورت یک بردار ستونی با علامت منفی در تقاضای نهایی و واردات غیررقابتی به صورت یک بردار سطری با علامت مثبت در ناحیه ارزش‌افزوده منظور شده است.^۱ در این مطالعه کلیه محاسبات با فرض رقابتی بودن واردات صورت پذیرفته است.

اکنون که نحوه قرار گرفتن واردات در جدول داده - ستانده و مفهوم واردات رقابتی و غیررقابتی آشکار گردید، می‌توان با استفاده از تکنیک‌های داده - ستانده به تفکیک واردات واسطه‌ای، سرمایه‌ای و مصرفی اقدام نمود. شرح کامل این روش‌ها در گزارش دوم تیم الگوسازی گروه اقتصاد کلان با عنوان «ارزیابی روش جاری کشور در تفکیک انواع واردات با توجه به نتایج جدول داده - ستانده و مشاهدات اقتصاد کلان» آمده است.

جدول زیر وضعیت قرار گرفتن واردات را به تفکیک واردات واسطه‌ای، سرمایه‌ای و مصرفی

در جدول داده - ستانده نشان می‌دهد.

جدول ۴. ساختار یک جدول داده - ستانده متعارف بر حسب ۵ حساب جامعه و تفکیک واردات (واسطه‌ای، سرمایه‌ای و مصرفی)

→ ورودی‌ها ↓ خروجی‌ها	۱. حساب تولید	۲. سایر حساب‌ها			جمع
		۲-۱. حساب نهادها (خانوارها و دولت)	۲-۲. حساب انباشت (سرمایه‌گذاری و تغییر در موجودی انبار)	۲-۳. حساب دنیای خارج (صادرت)	
۱. حساب تولید	ناحیه I (ماتریس مبادلات واسطه‌ای بین بخشی داخلی)	ناحیه II (ماتریس تقاضای نهایی داخلی)			ستانده کل
۲. سایر حساب‌ها	۲-۱. حساب عوامل تولید	ناحیه III (ماتریس عوامل اولیه)			0
	۲-۲. حساب دنیای خارج (واردات)	واردات واسطه‌ای	جمع واردات کالاهای نهایی	جمع واردات کالاهای سرمایه‌ای	
جمع	ستانده کل	جمع تقاضای نهایی (شامل تقاضای نهایی داخلی، واردات نهایی و واردات سرمایه‌ای)			

۳-۳. محاسبه ضرایب اشتغالی

در این تحقیق ابتدا با استفاده از اطلاعات به دست آمده درخصوص اشتغال و اطلاعات حاصل از جدول داده - ستانده سال ۱۳۸۵، اشتغال حاصل از فعالیت‌های تولیدی بخش‌ها و همچنین سهم هریک از این بخش‌ها در ایجاد اشتغال بررسی می‌شود. لازم به ذکر است که محاسبات علاوه بر جدول متعارف سال ۱۳۸۵، بر روی جدول تفکیک شده (داخلی) نیز انجام گرفته است. به این ترتیب از رابطه اساسی جدول داده - ستانده استفاده می‌شود.

$$X=Z+F \quad (1)$$

رابطه ۱ نشان می‌دهد که از کل تولید یک اقتصاد، قسمتی از آن مصرف واسطه یا بین بخشی می‌گردد (Z) و قسمت دیگر هم تقاضای نهایی (F) می‌شود. در الگوی متعارف داده - ستانده فرض می‌شود که بین مبادلات واسطه بخش‌ها و تولید آنها نسبت ثابتی برقرار است که با توجه به آن می‌توان ضرایب داده - ستانده را محاسبه نمود:

$$A_{ij} = \frac{Z_{ij}}{x_j} \quad (2)$$

$$Z=AX \quad (3)$$

با جایگزین کردن رابطه (۱) در رابطه (۳) رابطه تراز تولیدی دیگری به دست می‌آید که از طریق آن می‌توان تقاضای نهایی را با در نظر گرفتن ساختار تولید ثابت، به تولید مرتبط نمود.

$$X = AX + F \quad (۴)$$

$$X = (I - A)^{-1}F \quad (۵)$$

رابطه (۵) یک رابطه تراز تولیدی است که می‌توان براساس تغییرات تقاضای نهایی و با فرض ثبات ساختار تولید تغییرات تولید بخش‌های مختلف اقتصاد را محاسبه نمود.

به‌منظور بررسی پیوند بین تغییرات تقاضای نهایی و آثار زنجیره‌های آن بر تغییرات تولید و در نهایت آثار این تغییرات بر ایجاد اشتغال، لازم است که فرض اساسی زیر را در نظر بگیریم.

۱. همانند فعالیت‌های مختلف اقتصادی که یک کالای اساسی و یا کالاهای همگن را تولید می‌کنند، اشتغال در بخش‌های مختلف نیز همگن فرض می‌شود و بنابراین اساس جایگزینی یک رده شغلی یا رده دیگر در همان بخش نادیده گرفته می‌شود.

۲. نسبت اشتغال به تولید در بخش‌های مختلف ثابت است.

۳. اشتغال از خارج از سیستم و بدون ملاحظه به ساختار درآمدی نیروی کار و مصرف خانوارها که ارتباط مستقیم با جمعیت جامعه دارند به سیستم تحمیل می‌گردد.

در راستای پیش‌فرض‌های اساسی فوق، ضرایب اشتغال به‌صورت زیر محاسبه می‌گردد.

$$l = \frac{L}{X} \Rightarrow L = \bar{l} \cdot X \quad (۶)$$

در رابطه (۶)، L اشتغال کل و شرح تفکیک شده آن اشتغال بخش‌های مختلف اقتصاد را نشان می‌دهد. \bar{l} ماتریس قطری ضرایب اشتغال و X ارزش تولید ناخالص و شرح تفکیک شده آن ارزش تولید ناخالص داخلی بخش‌های مختلف اقتصاد را نشان می‌دهد. با جایگزینی رابطه (۵) در رابطه (۶) رابطه جدیدی به‌دست می‌آید که ارتباط بین تقاضای نهایی، ساختار تولید و اشتغال را نشان می‌دهد.

$$L = \bar{l}(I - A)^{-1}F \quad (۷)$$

رابطه (۷) نشان می‌دهد که آثار مستقیم و غیرمستقیم ارزش یک واحد تقاضای نهایی بر روی اشتغال بخش‌های مختلف چگونه می‌باشد.^۱

۴. تحلیل نتایج توسط اشتغالی بخش‌های تولیدی کشور

به‌منظور بررسی آثار مستقیم و غیرمستقیم اشتغال بالقوه ایجاد شده در بخش‌های مختلف اقتصاد از دو رویکرد محاسبه ضرایب اشتغالی قبل و بعد از تفکیک واردات استفاده شده است که نتایج آن در جداول ۵، ۶ و ۷ نشان داده شده است.

جدول ۵ آثار مستقیم اشتغالزایی هر بخش را نشان می‌دهد. مشاهده می‌شود که بخش‌های ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خزدار، سایر خدمات، دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان، کیف دستی، زین و یراق و ساخت انواع پاپوش، ساخت چوب و محصولات چوبی و ساخت کالا از نی و خیزران و ساخت منسوجات بیشترین ضرایب مستقیم اشتغالزایی را به خود اختصاص داده‌اند.

در مقابل بخش‌های استخراج نفت خام و گاز طبیعی، خدمات مستغلات، حمل‌ونقل هوایی، فلزات اساسی و کک، فرآورده‌های نفتی، سوخت هسته‌ای، مواد و محصولات شیمیایی کمترین ضرایب مستقیم اشتغالزایی را به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۵. ضرایب مستقیم اشتغالزایی بخش‌های تولیدی اقتصاد

ردیف	بخش	I=L/X	رتبه	ردیف	بخش	I=L/X	رتبه
۱	کشاورزی، شکار و خدمات وابسته	۱۰/۸	۷	۲۱	ساخت ابزار پزشکی، اپتیکی و ابزار دقیق، ساعت‌های مچی و انواع دیگر ساعت	۵/۸	۱۷
۲	دامداری	۵/۰	۲۱	۲۲	وسایل نقلیه موتوری، تریلرها و نیم‌تریلرها، بدنه، قطعات و لوازم الحاقی آن	۱/۲	۳۴
۳	ماهگیری	۱۰/۳	۹	۲۳	سایر صنایع (بلمان، مصنوعات گرانبها و بازیافت)	۸/۰	۱۳
۴	استخراج نفت خام و گاز طبیعی	۰/۲	۴۰	۲۴	آب، برق و گاز	۲/۶	۳۲
۵	سایر معادن	۲/۹	۲۹	۲۵	ساختمان	۹/۵	۱۱
۶	ساخت محصولات غذایی، آشامیدنی، توتون و تنباکو	۳/۰	۲۸	۲۶	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر و وسایل نقلیه و کالاها	۷/۰	۱۶
۷	ساخت منسوجات	۱۲/۸	۵	۲۷	هتل، خوابگاه و رستوران	۵/۳	۲۰
۸	ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خزدار	۴۹/۲	۱	۲۸	حمل‌ونقل جاده‌ای و لوله‌ای	۱۰/۰	۱۰
۹	دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان، کیف دستی، زین و یراق و ساخت انواع پاپوش	۱۵/۶	۳	۲۹	حمل‌ونقل آبی	۱/۰	۳۵
۱۰	ساخت چوب و محصولات چوبی و ساخت کالا از نی و خیزران	۱۳/۴	۴	۳۰	حمل‌ونقل هوایی	۰/۹	۳۸
۱۱	کاغذ و چاپ	۷/۴	۱۵	۳۱	خدمات پشتیبانی و کمکی حمل‌ونقل	۷/۷	۱۴
۱۲	کک، فرآورده‌های نفتی، سوخت هسته‌ای، مواد و محصولات شیمیایی	۱/۰	۳۶	۳۲	پست و مخابرات	۴/۰	۲۴

ردیف	I=L/X	رتبه	بخش	ردیف	I=L/X	رتبه	بخش	ردیف
۱۳	۲/۶	۳۱	ساخت محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۳۳	۳/۸	۲۵	بانک و سایر خدمات واسطه‌گری‌های مالی	۲۵
۱۴	۴/۸	۲۲	کانی‌های غیرفلزی	۳۴	۱/۵	۳۳	بیمه	۳۳
۱۵	۰/۹	۳۷	فلزات اساسی	۳۵	۰/۴	۳۹	خدمات مستغلات	۳۹
۱۶	۸/۵	۱۲	ساخت محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین‌آلات و تجهیزات	۳۶	۱۱/۷	۶	امور عمومی، شهری، دفاعی، انتظامی و تأمین اجتماعی اجباری	۶
۱۷	۳/۲	۲۷	ساخت ماشین‌آلات و تجهیزات	۳۷	۱۰/۸	۸	آموزش	۸
۱۸	۵/۷	۱۸	ساخت ماشین‌آلات دقتی، حسابداری و محاسباتی	۳۸	۵/۳	۱۹	بهداشت، درمان و خدمات اجتماعی	۱۹
۱۹	۲/۷	۳۰	ساخت ماشین‌آلات و دستگاه‌های برقی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۳۹	۴/۲	۲۳	خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی	۲۳
۲۰	۳/۴	۲۶	ساخت رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی	۴۰	۱۹/۱	۲	سایر خدمات (خدمات کسب‌وکار، خدمات مذهبی و سیاسی و سایر خدمات شخصی و خانگی)	۲

مأخذ: یافته‌های تحقیق، جدول داده - ستانده، سال ۱۳۸۵.

در جدول ۶ آثار مستقیم و غیرمستقیم اشتغال بالقوه ایجاد شده برحسب تغییرات یک واحد تقاضای نهایی در بخش‌های مختلف اقتصادی قبل از تفکیک واردات نشان داده شده است. ارقام حاصله در جدول مذکور بیانگر این واقعیت است که به ازای تغییرات یک واحد تقاضای نهایی (و یا صادرات، سرمایه‌گذاری، مصرف و...)، آثار مستقیم و غیرمستقیم نفر شغل ایجاد شده در کلیه بخش‌ها چگونه است.

همان‌طور که مشاهده می‌شود، بخش‌های ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خزدار، دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان، کیف دستی، زین و یراق و ساخت انواع پاپوش، سایر خدمات، ساخت منسوجات، ساخت چوب و محصولات چوبی و ساخت کالا از نی و خیزران و کشاورزی، شکار و خدمات وابسته به ترتیب با داشتن ضرایب اشتغالی مستقیم و غیرمستقیمی معادل ۵۸/۴، ۲۳/۳، ۲۱/۹، ۲۰/۶، ۲۰/۱ و ۱۵ بیشترین ضرایب اشتغالی را در بین ۴۰ بخش مورد بررسی به خود اختصاص داده‌اند.

این ضرایب به این معناست که اگر به‌عنوان نمونه یک واحد (در اینجا یک میلیارد ریال) افزایش در تقاضای نهایی رخ دهد، ۵۸/۴ نفر شغل به‌طور مستقیم و غیرمستقیم توسط بخش ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خزدار در کل اقتصاد ایجاد خواهد شد. تفسیر سایر

ضرایب اشتغالزایی برای بخش‌های مختلف به همین صورت انجام می‌گیرد. در این میان بخش‌های استخراج نفت خام و گاز طبیعی، خدمات مستغلات، بیمه، کک، فرآورده‌های نفتی، سوخت هسته‌ای، مواد و محصولات شیمیایی و حمل‌ونقل آبی به ترتیب با داشتن ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی معادل ۰/۴، ۱/۸، ۲/۳، ۳/۲ و ۴/۶ واحد کمترین ضرایب اشتغالزایی را در بین ۴۰ بخش مورد بررسی به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۶. ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی قبل از تفکیک واردات

ردیف	بخش	ضریب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی	رتبه	ردیف	بخش	ضریب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی	رتبه
۱	کشاورزی، شکار و خدمات وابسته	۱۵/۰	۶	۲۱	ساخت ابزار پزشکی، اپتیکی و ابزار دقیق، ساعت‌های مچی و انواع دیگر ساعت	۱۰/۳	۱۸
۲	دامداری	۸/۱	۲۳	۲۲	وسایل نقلیه موتوری، تریلرها و نیم‌تریلرها، بدنه، قطعات و لوازم الحاقی آن	۷/۵	۲۶
۳	ماهگیری	۱۳/۷	۱۱	۲۳	سایر صنایع (میلان، مصنوعات گرانبها و بازیافت)	۱۴/۳	۹
۴	استخراج نفت خام و گاز طبیعی	۰/۴	۴۰	۲۴	آب، برق و گاز	۴/۶	۳۵
۵	سایر معادن	۵/۳	۳۴	۲۵	ساختمان	۱۴/۵	۸
۶	ساخت محصولات غذایی، آشامیدنی، توتون و تنباکو	۱۳/۵	۱۲	۲۶	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای	۹/۰	۲۰
۷	ساخت منسوجات	۲۰/۶	۴	۲۷	هتل، خوابگاه و رستوران	۱۰/۶	۱۷
۸	ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خزدار	۵۸/۴	۱	۲۸	حمل‌ونقل جاده‌ای و لوله‌ای	۱۲/۲	۱۵
۹	دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان، کیف دستی، زین و یراق و ساخت انواع پاپوش	۲۳/۳	۲	۲۹	حمل‌ونقل آبی	۴/۶	۳۶
۱۰	ساخت چوب و محصولات چوبی و ساخت کالاهای چوبی و خیزران	۲۰/۱	۵	۳۰	حمل‌ونقل هوایی	۶/۳	۳۱

ردیف	بخش	ضریب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی	رتبه	ردیف	بخش	ضریب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی	رتبه
۱۱	کاغذ و چاپ	۱۴/۱	۱۰	۳۱	خدمات پشتیبانی و کمکی حمل و نقل	۱۰/۲	۱۹
۱۲	کک، فرآورده‌های نفتی، سوخت هسته‌ای، مواد و محصولات شیمیایی	۳/۲	۳۷	۳۲	پست و مخابرات	۷/۰	۲۸
۱۳	ساخت محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۷/۵	۲۷	۳۳	بانک و سایر خدمات واسطه‌گری‌های مالی	۵/۳	۳۳
۱۴	کانی‌های غیرفلزی	۸/۹	۲۱	۳۴	بیمه	۲/۳	۳۸
۱۵	فلزات اساسی	۵/۶	۳۲	۳۵	خدمات مستغلات	۱/۸	۳۹
۱۶	ساخت محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین‌آلات و تجهیزات	۱۳/۲	۱۳	۳۶	امور عمومی، شهری، دفاعی، انتظامی و تأمین اجتماعی اجباری	۱۴/۵	۷
۱۷	ساخت ماشین‌آلات و تجهیزات	۸/۱	۲۴	۳۷	آموزش	۱۱/۸	۱۶
۱۸	ساخت ماشین‌آلات دفتری، حسابداری و محاسباتی	۱۳/۰	۱۴	۳۸	بهداشت، درمان و خدمات اجتماعی	۶/۷	۲۹
۱۹	ساخت ماشین‌آلات و دستگاه‌های برقی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۷/۵	۲۵	۳۹	خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی	۶/۷	۳۰
۲۰	ساخت رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی	۸/۸	۲۲	۴۰	سایر خدمات (خدمات کسب‌وکار، خدمات مذهبی و سیاسی و سایر خدمات شخصی و خانگی)	۲۱/۹	۳

مأخذ: همان.

همان‌طور که در گذشته اشاره شد، ماهیت اشتغال بومی است. بنابراین به‌منظور واقع‌نمایی بیشتر نتایج، ابتدا واردات را با استفاده از تکنیک داده - ستانده به شرحی که در روش تحقیق آمده است تفکیک نموده و سپس ضرایب اشتغالزایی محاسبه شده است. نتایج محاسبات در جدول ۷ نشان داده شده است.

جدول ۷. ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی بعد از تفکیک واردات

ردیف	بخش	ضریب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی	رتبه ردیف	بخش	ضریب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی	رتبه ردیف
۱	کشاورزی، شکار و خدمات وابسته	۱۴/۴	۶	ساخت ابزار پزشکی، اپتیکی و ابزار دقیق، ساعت‌های مچی و انواع دیگر ساعت	۸/۶	۱۹
۲	دامداری	۷/۷	۲۲	وسایل نقلیه موتوری، تریلرها و نیم‌تریلرها، بدنه، قطعات و لوازم الحاقی آن	۵/۲	۳۱
۳	ماهگیری	۱۲/۹	۹	سایر صنایع (مبلمان، مصنوعات گرانبها و بازیافت)	۱۲/۴	۱۰
۴	استخراج نفت خام و گاز طبیعی	۰/۳	۴۰	آب، برق و گاز	۴/۳	۳۴
۵	سایر معادن	۴/۷	۳۳	ساختمان	۱۳/۳	۸
۶	ساخت محصولات غذایی، آشامیدنی، توتون و تنباکو	۱۲/۱	۱۱	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	۸/۵	۲۰
۷	ساخت منسوجات	۱۸/۶	۴	هتل، خوابگاه و رستوران	۹/۵	۱۸
۸	ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خردار	۵۶/۱	۱	حمل و نقل جاده‌ای و لوله‌ای	۱۱/۷	۱۲
۹	دباجی و پرداخت چرم، ساخت چمدان، کیف دستی، زین و یراق و ساخت انواع پاپوش	۲۱/۴	۲	حمل و نقل آبی	۳/۷	۳۶
۱۰	ساخت چوب و محصولات چوبی و ساخت کالا از نی و خیزران	۱۸/۴	۵	حمل و نقل هوایی	۵/۲	۳۰
۱۱	کاغذ و چاپ	۱۱/۱	۱۶	خدمات پشتیبانی و کمکی حمل و نقل	۹/۷	۱۷
۱۲	کک، فرآورده‌های نفتی، سوخت هسته‌ای، مواد و محصولات شیمیایی	۲/۴	۳۷	پست و مخابرات	۶/۵	۲۳
۱۳	ساخت محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۵/۹	۲۸	بانک و سایر خدمات واسطه‌گری‌های مالی	۵/۰	۳۲
۱۴	کانی‌های غیرفلزی	۸/۰	۲۱	بیمه	۲/۲	۳۸
۱۵	فلزات اساسی	۴/۱	۳۵	خدمات مستغلات	۱/۶	۳۹

رتبه	ضریب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی	بخش	رتبه ردیف	رتبه	ضریب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی	بخش	ردیف
۷	۱۳/۷	امور عمومی، شهری، دفاعی، انتظامی و تأمین اجتماعی اجباری	۲۶	۱۴	۱۱/۵	ساخت محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین‌آلات و تجهیزات	۱۶
۱۳	۱۱/۶	آموزش	۳۷	۲۵	۶/۲	ساخت ماشین‌آلات و تجهیزات	۱۷
۲۴	۶/۳	بهداشت، درمان و خدمات اجتماعی	۳۸	۱۵	۱۱/۲	ساخت ماشین‌آلات دفتری، حسابداری و محاسباتی	۱۸
۲۶	۶/۲	خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی	۳۹	۲۹	۵/۷	ساخت ماشین‌آلات و دستگاه‌های برقی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۱۹
۳	۲۱/۲	سایر خدمات (خدمات کسب‌وکار، خدمات مذهبی و سیاسی و سایر خدمات شخصی و خانگی)	۴۰	۲۷	۶/۰	ساخت رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی	۲۰

مأخذ: همان.

نتایج حاکی از آن است که بخش‌های ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خردار، دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان، کیف دستی، زین و یراق و ساخت انواع پاپوش، سایر خدمات، ساخت منسوجات و ساخت چوب و محصولات چوبی و ساخت کالا از نی و خیزران به ترتیب با داشتن ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی معادل ۵۶/۱، ۲/۴، ۲۱/۲۱، ۱۸/۶ و ۱۸/۴ بیشترین ضرایب اشتغالزایی مستقیم و غیرمستقیم را در بین ۴۰ بخش مورد نظر به خود اختصاص داده‌اند.

در مقابل بخش‌های استخراج نفت خام و گاز طبیعی، خدمات مستغلات، بیمه، کک، فرآورده‌های نفتی، سوخت هسته‌ای، مواد و محصولات شیمیایی و حمل‌ونقل آبی به ترتیب با داشتن ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی معادل ۰/۳، ۱/۶، ۲/۲، ۲/۴ و ۳/۷ کمترین ضرایب اشتغالزایی مستقیم و غیرمستقیم را در بین بخش‌های مورد مطالعه به خود اختصاص داده‌اند.

انتظار می‌رود ضرایب اشتغالزایی محاسبه شده بعد از تفکیک واردات، به دلیل کم کردن اثر کالاهای وارداتی کمتر از زمانی باشد که واردات تفکیک نشده است. جدول ۸ مقایسه‌ای بین ضرایب اشتغالزایی بخش‌های تولیدی اقتصاد را در دو حالت با واردات و بدون واردات ارائه می‌دهد.

جدول ۸. مقایسه ضرایب اشتغالزایی بخش‌ها قبل و بعد از تفکیک واردات

رتبه	اختلاف ضریب اشتغالزایی قبل و بعد از تفکیک واردات	بخش	ردیف	رتبه	اختلاف ضریب اشتغالزایی قبل و بعد از تفکیک واردات	بخش	ردیف
۱۳	۱/۶۹۰	ساخت ابزار پزشکی، اپتیکی و ابزار دقیق، ساعت‌های مچی و انواع دیگر ساعت	۲۱	۲۵	۰/۶۵۸	کشاورزی، شکار و خدمات وابسته	۱
۳	۲/۳۵۲	وسایل نقلیه موتوری، تریلرها و نیم‌تریلرها، بدنه، قطعات و لوازم الحاقی آن	۲۲	۳۱	۰/۴۹۲	دامداری	۲
۷	۱/۸۸۱	سایر صنایع (مبل‌مان، مصنوعات گرانبها و بازیافت)	۲۳	۲۴	۰/۷۵۴	ماهیگیری	۳
۳۵	۰/۳۳۳	آب، برق و گاز	۲۴	۴۰	۰/۰۳۸	استخراج نفت خام و گاز طبیعی	۴
۱۷	۱/۲۲۱	ساختمان	۲۵	۲۷	۰/۵۱۹	سایر معادن	۵
۳۴	۰/۴۱۵	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای	۲۶	۱۶	۱/۳۴۱	ساخت محصولات غذایی، آشامیدنی، توتون و تنباکو	۶
۱۹	۱/۰۶۷	هتل، خوابگاه و رستوران	۲۷	۵	۱/۹۸۲	ساخت منسوجات	۷
۳۲	۰/۴۷۴	حمل‌ونقل جاده‌ای و لوله‌ای	۲۸	۴	۲/۳۳۱	ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خردار	۸
۲۱	۰/۸۶۵	حمل‌ونقل آبی	۲۹	۶	۱/۹۶۰	دبازی و پرداخت چرم، ساخت چمدان، کیف دستی، زین و یراق و ساخت انواع پاپوش	۹
۱۸	۱/۱۴۱	حمل‌ونقل هوایی	۳۰	۱۱	۱/۶۹۹	ساخت چوب و محصولات چوبی و ساخت کالاهای خیزران	۱۰
۲۹	۰/۵۰۷	خدمات پشتیبانی و کمکی حمل‌ونقل	۳۱	۱	۳/۰۷۴	کاغذ و چاپ	۱۱
۲۸	۰/۵۱۳	پست و مخابرات	۳۲	۲۲	۰/۸۰۱	کک، فراورده‌های نفتی، سوخت هسته‌ای، مواد و محصولات شیمیایی	۱۲
۳۶	۰/۲۹۶	بانک و سایر خدمات واسطه‌گری‌های مالی	۳۳	۱۴	۱/۵۴۰	ساخت محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۱۳
۳۹	۰/۱۴۰	بیمه	۳۴	۲۰	۰/۹۷۳	کانی‌های غیرفلزی	۱۴
۳۸	۰/۱۷۶	خدمات مستغلات	۳۵	۱۵	۱/۴۵۹	فلزات اساسی	۱۵
۲۳	۰/۸۰۱	امور عمومی، شهری، دفاعی، انتظامی و تأمین اجتماعی اجباری	۳۶	۱۲	۱/۶۹۲	ساخت محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین‌آلات و تجهیزات	۱۶

رتبه	اختلاف ضریب اشتغالزایی قبل و بعد از تفکیک واردات	بخش	ردیف	رتبه	اختلاف ضریب اشتغالزایی قبل و بعد از تفکیک واردات	بخش	ردیف
۳۷	۰/۲۴۸	آموزش	۳۷	۸	۱/۸۶۸	ساخت ماشین‌آلات و تجهیزات	۱۷
۳۳	۰/۴۱۸	بهداشت، درمان و خدمات اجتماعی	۳۸	۱۰	۱/۸۲۳	ساخت ماشین‌آلات دفتری، حسابداری و محاسباتی	۱۸
۳۰	۰/۵۰۱	خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی	۳۹	۹	۱/۸۲۹	ساخت ماشین‌آلات و دستگاه‌های برقی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۱۹
۲۶	۰/۶۴۷	سایر خدمات (خدمات کسب‌وکار، خدمات مذهبی و سیاسی و سایر خدمات شخصی و خانگی)	۴۰	۲	۲/۸۸۳	ساخت رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی	۲۰

مأخذ: همان.

همان‌طور که مشاهده می‌شود، بخش‌های کاغذ و چاپ، ساخت رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی، وسایل نقلیه موتوری، تریلرها و نیم‌تریلرها، بدنه، قطعات و لوازم الحاقی آن، ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خردار و ساخت منسوجات با به‌ترتیب ۳/۰۷۴-، ۲/۸۸۳-، ۲/۳۵۲-، ۲/۳۳۱- و ۱/۹۸۲- کاهش در ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی بیشترین کاهش اشتغالزایی را در میان ۴۰ بخش اقتصادی مورد نظر تجربه کرده‌اند. به‌عبارتی بیشترین فرصت‌های شغلی از دست رفته ناشی از واردات واسطه‌ای در بخش‌های مذکور مشاهده می‌گردد. از طرفی بخش‌های استخراج نفت خام و گاز طبیعی، بیمه، خدمات مستغلات، آموزش و بانک و سایر خدمات واسطه‌گری‌های مالی با به‌ترتیب ۰/۰۳۸-، ۰/۱۴۰-، ۰/۱۷۶-، ۰/۲۴۸- و ۰/۲۹۶- کاهش در ضرایب اشتغالزایی کمترین کاهش را داشته‌اند. به‌علاوه مشاهده می‌شود که نتایج جدول این فرضیه که بعد از تفکیک واردات ضرایب اشتغالزایی کمتر خواهد شد را تأیید می‌کنند. جدول ۹ تغییر در رتبه‌بندی ضرایب اشتغالزایی را قبل و بعد از تفکیک واردات نشان می‌دهد.

جدول ۹. تفاضل رتبه اشتغالزایی بخش‌ها قبل و بعد از تفکیک واردات

رتبه قبل از تفکیک - رتبه بعد از تفکیک	بخش	رتبه قبل از تفکیک	رتبه قبل از تفکیک - رتبه بعد از تفکیک	بخش	ردیف
۱	ساخت ابزار پزشکی، اپتیکی و ابزار دقیق، ساعت‌های مچی و انواع دیگر ساعت	۲۱	۰	کشاورزی، شکار و خدمات وابسته	۱
۵	وسایل نقلیه موتوری، تریلرها و نیم‌تریلرها، بدنه، قطعات و لوازم الحاقی آن	۲۲	-۱	دامداری	۲
۱	سایر صنایع (مبلمان، مصنوعات گرانبها و بازیافت)	۲۳	-۲	ماهگیری	۳
-۱	آب، برق و گاز	۲۴	۰	استخراج نفت خام و گاز طبیعی	۴
۰	ساختمان	۲۵	-۱	سایر معادن	۵
۰	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای	۲۶	-۱	ساخت محصولات غذایی، آشامیدنی، توتون و تنباکو	۶
۱	هتل، خوابگاه و رستوران	۲۷	۰	ساخت منسوجات	۷
-۳	حمل‌ونقل جاده‌ای و لوله‌ای	۲۸	۰	ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خردار	۸
۰	حمل‌ونقل آبی	۲۹	۰	دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان، کیف دستی، زین و یراق و ساخت انواع پاپوش	۹
-۱	حمل‌ونقل هوایی	۳۰	۰	ساخت چوب و محصولات چوبی و ساخت کالاهای از نی و خیزران	۱۰
-۲	خدمات پشتیبانی و کمکی حمل‌ونقل	۳۱	۶	کاغذ و چاپ	۱۱
-۵	پست و مخابرات	۳۲	۰	کک، فرآورده‌های نفتی، سوخت هسته‌ای، مواد و محصولات شیمیایی	۱۲
-۱	بانک و سایر خدمات واسطه‌گری‌های مالی	۳۳	۱	ساخت محصولات لاستیکی و پلاستیکی	۱۳
۰	بیمه	۳۴	۰	کانی‌های غیرفلزی	۱۴
۰	خدمات مستغلات	۳۵	۳	فلزات اساسی	۱۵
۰	امور عمومی، شهری، دفاعی، انتظامی و تأمین اجتماعی اجباری	۳۶	۱	ساخت محصولات فلزی فابریکی بجز ماشین‌آلات و تجهیزات	۱۶
-۳	آموزش	۳۷	۱	ساخت ماشین‌آلات و تجهیزات	۱۷
-۵	بهداشت، درمان و خدمات اجتماعی	۳۸	۱	ساخت ماشین‌آلات دفتری، حسابداری و محاسباتی	۱۸

رتبه قبل از تفکیک - رتبه بعد از تفکیک	بخش	ردیف	رتبه قبل از تفکیک - رتبه بعد از تفکیک	بخش	ردیف
۴-	خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی	۳۹	۴	ساخت ماشین‌آلات و دستگاه‌های برقی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر	۱۹
۰	سایر خدمات (خدمات کسب‌وکار، خدمات مذهبی و سیاسی و سایر خدمات شخصی و خانگی)	۴۰	۵	ساخت رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی	۲۰

مأخذ: همان.

مشاهده می‌شود که بخش‌های بهداشت، درمان و خدمات اجتماعی، پست و مخابرات، خدمات تفریحی، فرهنگی و ورزشی و آموزش به‌ترتیب بیشترین کاهش رتبه را بعد از تفکیک واردات داشته‌اند. یعنی اشتغالزایی این بخش‌ها بعد از تفکیک واردات نسبت به سایر بخش‌ها در جایگاه بالاتری قرار گرفته است. با توجه به ماهیت خدماتی این بخش‌ها و توجه به این موضوع که واردات در بخش خدمات نسبت به سایر بخش‌های اقتصادی کمتر می‌باشد نتایج به دست آمده قابل توجیه است.

از طرفی بخش‌های کاغذ و چاپ، وسایل نقلیه موتوری، تریلرها و نیم‌تریلرها، بدنه، قطعات و لوازم الحاقی آن، ساخت رادیو، تلویزیون و دستگاه‌ها و وسایل ارتباطی، ساخت ماشین‌آلات و دستگاه‌های برقی طبقه‌بندی نشده در جای دیگر بیشترین افزایش در رتبه را تجربه کرده‌اند. یعنی اشتغالزایی این بخش‌ها بعد از تفکیک واردات نسبت به سایر بخش‌های اقتصادی در جایگاه پایین‌تری قرار گرفته است. که این نیز با توجه به این مسئله که واردات در بخش صنایع معمولاً از وزن بالاتری برخوردار است، با واقعیت مطابقت دارد.

رتبه بخش‌های کشاورزی، شکار و خدمات وابسته، استخراج نفت خام و گاز طبیعی، ساخت منسوجات، ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خردار، دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان، کیف دستی، زین و یراق و ساخت انواع پاپوش، ساخت چوب و محصولات چوبی و ساخت کالا از نی و خیزران، کک، فرآورده‌های نفتی، سوخت هسته‌ای، مواد و محصولات شیمیایی، کانی‌های غیرفلزی و... بعد از تفکیک واردات ثابت باقی‌مانده است. البته ضرایب اشتغالزایی آنها با کاهش مواجه شده است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

هدف از این مطالعه محاسبه ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی با استفاده از تکنیک داده - ستانده و در سطح بخش‌های اقتصادی است. لذا به منظور تحقق این مهم پژوهشگران این گزارش ابتدا با استفاده از آمارهای مورد نیاز از منابع آماری همچون بانک مرکزی و مرکز آمار ایران اقدام به بهنگام‌سازی جدول داده - ستانده سال ۱۳۸۰ برای سال ۱۳۸۵ نمودند. در ادامه به دلیل ماهیت بومی اشتغال و به منظور واقع‌نمایی بیشتر و بهتر نتایج، تفکیک واردات با استفاده از تکنیک داده - ستانده صورت پذیرفت و در نهایت ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی در سطح بخش‌های اقتصادی قبل و بعد از تفکیک واردات محاسبه شد.

نتایج حاکی از آن است که قبل از تفکیک واردات بخش‌های ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خردار، دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان، کیف دستی، زین و یراق و ساخت انواع پاپوش، سایر خدمات، ساخت منسوجات، ساخت چوب و محصولات چوبی و ساخت کالا از نی و خیزران و کشاورزی، شکار و خدمات وابسته به ترتیب با داشتن ضرایب اشتغالزایی مستقیم و غیرمستقیمی معادل ۵۸/۴، ۲۳/۳، ۲۱/۹، ۲۰/۶، ۲۰/۱ و ۱۵ بیشترین ضرایب اشتغالزایی را در بین ۴۰ بخش مورد بررسی به خود اختصاص داده‌اند. در ازای هر میلیارد ریال افزایش تقاضا برای محصولات بخش مربوطه، ضریب اشتغالزایی تعداد افزایش شاغلین در کل اقتصاد را نشان می‌دهد.

در این میان بخش‌های استخراج نفت خام و گاز طبیعی، خدمات مستغلات، بیمه، کک، فرآورده‌های نفتی، سوخت هسته‌ای، مواد و محصولات شیمیایی و حمل‌ونقل آبی به ترتیب با داشتن ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی معادل ۰/۴، ۱/۸، ۲/۳، ۳/۲ و ۴/۶ واحد کمترین ضرایب اشتغالزایی را در بین ۴۰ بخش مورد بررسی به خود اختصاص داده‌اند.

همچنین محاسبه ضرایب اشتغالزایی بعد از تفکیک واردات نشان می‌دهد بخش‌های ساخت پوشاک، عمل‌آوری و رنگ کردن پوست خردار، دباغی و پرداخت چرم، ساخت چمدان، کیف دستی، زین و یراق و ساخت انواع پاپوش، سایر خدمات، ساخت منسوجات و ساخت چوب و محصولات چوبی و ساخت کالا از نی و خیزران به ترتیب با داشتن ضرایب مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی معادل ۵۶/۱، ۲۱/۴، ۲۱/۲۱، ۱۸/۶ و ۱۸/۴ بیشترین ضرایب اشتغالزایی را در بین ۴۰ بخش مورد نظر به خود اختصاص داده‌اند.

در مقابل بخش‌های استخراج نفت خام و گاز طبیعی، خدمات مستغلات، بیمه، کک، فرآورده‌های نفتی، سوخت هسته‌ای، مواد و محصولات شیمیایی و حمل‌ونقل آبی به ترتیب با داشتن ضرایب

مستقیم و غیرمستقیم اشتغالزایی معادل ۰/۳، ۱/۶، ۲/۲، ۲/۴ و ۳/۷ کمترین ضرایب اشتغالزایی را در بین بخش‌های مورد مطالعه به خود اختصاص داده‌اند.

با توجه به نتایج به دست آمده سیاستگذاران می‌توانند میزان اثرگذاری مستقیم و غیرمستقیم تغییر یک واحد تقاضای نهایی (ناشی از تغییر صادرات، سرمایه‌گذاری، مصرف و...) را بر روی اشتغالزایی بالقوه بخش‌ها مشاهده نمایند. به عبارتی نتایج مطالعه حاضر، توان اشتغالزایی هریک از بخش‌های اقتصاد کشور را آشکار می‌نماید. بنابراین با توجه به مشکلات فراوان بیکاری در کشور و ضرورت برنامه‌ریزی در زمینه توسعه فرصت‌های شغلی و ایجاد اشتغال در کشور با در نظر گرفتن اصول تخصیص بهینه منابع، نتایج این تحقیق می‌تواند سیاستگذاران را در جهت اولویت‌بندی بخش‌های اقتصادی در طرح‌ها و برنامه‌های اشتغالزایی، یاری رساند.

ضمناً از آنجایی که در این تحقیق جایگاه بخش‌ها با توجه به توان اشتغالزایی آنها مورد مطالعه قرار گرفته است حال آنکه یک برنامه‌ریزی توسعه پایدار باید ناظر بر عوامل دیگری چون حفاظت از محیط زیست، سرمایه مورد نیاز، امکانات گسترش تولید، وجود تقاضا و امثال آن باشد، لذا پیشنهاد می‌شود تا این عوامل نیز در مطالعات بعدی مورد توجه قرار گیرند.

۱. بانوئی، علی اصغر. روش‌های تفکیک واردات واسطه‌ای، نهایی و سرمایه‌ای و انتخاب مناسب‌ترین روش با استفاده از جدول اصلاح شده سال ۱۳۸۰، فصلنامه پژوهش‌های اقتصاد ایران، ۱۳۸۹.
۲. بانوئی، علی اصغر، مینا، محمودی. محاسبه توان اشتغالزایی بخش‌ها برحسب تفکیک جغرافیایی مصرف و درآمد خانوارها در قالب نظام شبه‌ماتریس حسابداری اجتماعی، فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی ایران، ش ۸، دانشکده اقتصاد، دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۸۰.
۳. بانوئی، علی اصغر، منوچهر، عسگری، مینا، محمودی. بررسی کمی رابطه بین ساختار تولید و اشتغال در بخش‌های مختلف اقتصادی با استفاده از نظام شبه‌ماتریس حسابداری اجتماعی، مجموعه مقالات اولین همایش دوسالانه اقتصاد «چالش‌های اساسی اقتصاد ایران در دهه ۱۳۸۰» پژوهشکده اقتصاد، ۲۴ و ۲۵ آبان سال ۱۳۷۹، ۱۳۸۱.
۴. اسفندیار، جهانگرد. شناسایی فعالیت‌های کلیدی صنعتی ایران (بر مبنای مدل داده - ستانده)، فصلنامه پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی، ۱۳۸۱.
۵. نورالدین، شریفی. جایگاه صنایع غذایی در اقتصاد استان گلستان با استفاده از جدول داده - ستانده و تحلیل داده‌ها، سومین همایش توانمندی‌های توسعه استان گلستان، دانشگاه علوم پزشکی گرگان، ۱۳۸۰.
۶. نورالدین، شریفی، پهلوانی، مرتضی، مجتبی، اسفندیاری‌کلوکن. تحلیلی بر سهم اشتغالزایی و ایجاد ارزش‌افزوده فعالیت بخش‌های تولیدی کشور، اولین همایش ملی توسعه فعالیت‌های اقتصادی، دانشگاه پیام نور واحد تهران مرکز، ۳ و ۴ دی ماه ۱۳۸۷، ۱۳۸۷.
۷. غلامرضا، کشاورزحداد. ارزیابی پتانسیل‌های اشتغالزایی بخش‌های مختلف اقتصاد ایران، فصلنامه پژوهش‌های اقتصاد ایران، ۱۳۸۳.
۸. غلامرضا، کشاورزحداد، داوود، چراغی. رتبه‌بندی پتانسیل‌های تولیدی و اشتغالزایی بخش‌های اقتصاد ایران با استفاده از جدول داده - ستانده ۱۳۷۵، پژوهش‌نامه اقتصادی، ۱۳۸۶.
۹. اکبر، کمیجانی، سعید، عیسی‌زاده. تأثیر اجزای تقاضای نهایی بر اشتغال بخش‌های اقتصادی، مجله تحقیقات اقتصادی، ۱۳۸۰.
10. Afshari Z, Sheibani I and Afshari M, An Input-Output Model for Assessing the Alternative Growth Strategies in Iran, the 15th International Input-Output Conference, Beijing, China P.R, 2005.
11. Dietzenbacher, E. Albino, V. and Kuhtz, S. "The Fallacy of Using US-Type Input-Output Tables", 16th International Techniques, 2-6 July, Istanbul, Turkey, 2007.
12. Edmondson W. and Schluter G. A Procedure For Determining Food and Fiber Output, Employment, and Value-added by Agricultural Sector, the 12th International Input-Output Conference, New York, USA, 1998.
13. Miller, R. E. & Blair, P. D. "Input-Output Analysis, Foundations and Extensions", Second Edition, New York: Cambridge University Press, 2009.
14. Stone, Richard. Input-Output and National Accounts. Paris: Organization for Economic Cooperation and Development, 1961.
15. Venida V.S. Employment, Productivity and the Informal Sector in the Philippines, 1974-88: An Input-Output Analysis, the 12th International Conference on Input-Output Techniques, New York. U.S, 1998.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

شماره مسلسل: ۱۲۲۵۷

عنوان گزارش: بهنگام‌سازی جدول داده - ستانده، ماتریس حسابداری اجتماعی و طراحی الگوی CGE و کاربردهای آنها در سیاستگذاری اقتصادی - اجتماعی ۳. تعیین توان اشتغالزایی بخش‌های تولیدی کشور قبل و بعد از تفکیک واردات

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه اقتصاد کلان)

تهیه و تدوین‌کنندگان: افشین حیدرپور، مجتبی اسفندیاری کلوکن، زهرا ناگری

ناظران علمی: علی اصغر بانویی، سیدهای موسوی‌نیگ

متقاضی: معاونت پژوهشی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. تکنیک داده - ستانده

۲. تفکیک واردات

۳. اشتغالزایی مستقیم و غیرمستقیم

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰/۱۲/۸